

CONRAD NICOLAI SCHWACH (1793-1860)

Schwach var prestesønn fra Ringsaker, utdannet seg til jurist og holdt seg innen faget som prokurator i Arendal, assessor i Trondheim og til slutt sorenskriver i Skien. Men jurist av legning var Schwach ikke, han var atskillig mer interessert i spiritus enn paragrafer, kvinner og selskapsliv mer enn rettsprotokoller, å skrive drikkeviser mer enn å avsi dommer. I 1820-årene ble han sett på som en av Norges største poeter, men egentlig tilhørte han med sin stil 1700-tallet. Det merket han da han i 1837 hadde samlet sin produksjon i Digte I og II og disse ble totalt slaktet, bl. a. av Peter Jonas Collett. I litteraturhistorien levnes han ingen som helst ære, diktene beskrives som "ganske umulige" og romansene "ubeskrelige". Men som en viktig litterær og sosial figur i tiden mellom Norske Selskab og Henrik Wergeland synes vi libertineren og hedonisten Schwach bør være med i vår oversikt. Han gjorde en stor innsats som utgiver av andres verker og sørget for at bl. a. Zetlitz, Bjerregaard og Maurits Hansen fikk utvalgte eller samlede verker. Og Schwach skrev erindringer, sikkert ikke tenkt for offentliggjøring. Manuskriptet, forsvunnet i 100 år etter hans død, dukket opp igjen i 1963 og ble utgitt av Arild Stubhaug i 1992. Disse erindringene er ytterst detaljrike – mannen må ha hatt en fantastisk hukommelse – og gir et bilde av tiden på godt og vondt, særlig det siste, som atskiller seg fra det meste av andre samtidige opptegetninger. Forfatteren går ikke av veien for å skildre navngitte personers karakteristika, fortelle om sine egne kjønnsykdommer, om besøk på horehus, legge ut om de mest utrolige fyllekalaser og ellers skildre livet i datidens Norge, særlig i Arendal. Mye av stoffet har Stubhaug innarbeidet i den store boka om Schwach, "Helt skal jeg ikke dø", som kom ut i 2002, og fra den har vi også tatt vår bibliografi.

Schwachs bøker er sjeldne, like sjeldne som andre norske forfatters fra samme tidsepoke, men med det litterære ettermæle Schwach har, er det trolig bare genuine samlernaturer han har noen appell til. Prisene vil derfor antagelig være nokså beskjedne om noe av produksjonen skulle dukke opp, men her er noe å snuse på for den ekte hamster!

CONRAD NICOLAI SCHWACHS FØRSTEUTGAVER:

- 1817: Dr. Neumanns Offer paa Sagas Alter. (Tilsvar fra Neumann i Det norske Nationalblad nr. 57-60, 1817).
- 1817: Cantate ved Høitideligholdelsen af Jubelfestdagen den 1ste Novbr. 1817. (Til feiringen på Christiania Katedralskole av 300-årsdagen for reformasjonen).
- 1818: Poetisk Anhang til Catalogen over norske Kunstsager, udstillede i Christiania 1818. (Gjenoptrykt i Samlede Digte I, s. 115-125).
- 1837: Samlede Digte I og II. (Med musikkbilag, egne og andres komposisjoner til åtte av av diktene i hvert bind).
- 1838: Trondhjems Domkirkes Historie og Beskrivelse i kort Udtog. Trondhjem. Med seks litografier.*
- 1842: Udsigt over de tre nordiske Rigers Myntvesen fra de ældste Tider til nuværende, samt Grundrids af Heraldikken. Trondhjem. Med seks litografier.
- 1843: Junker Hans, en Fortælling skreven som Text til sex Carricaturkobbere. Bergen.
- [1843]: Ny og sandfærdig Vise om Peder Paars i Aarhus. (Utgitt under psevdonymet Cornelius Svendsen, Bager i Levanger. Begynnelsen først trykt i "Ny Hermoder" 1842).
- 1845: Kort Udsigt over det kongelige norske Videnskabs-Selskabs Historie fra dets Oprindelse til Udgangen af 1844. (Særtrykk av Det Kgl. Norske Videnskabs-Selskabs Skrifter i det 19. Aarhundrede, 4de Bind, 1ste Hefte).
- 1846: Samlede Digte III. Trondhjem. (Med musikkbilag til fire av diktene. Med to store fortellinger av norske sagn: "Om Christendommens Indførelse i Østerdalen" og "Byen Skiens Oprindelse").
- 1846: Texter til endeel Malerier, Kobbere og Lithografier i Den throndhjemske Kunstforenings første Udstilling. Trondhjem.
- 1848: Genrebilder af forskjellige Mestere, Oversatte af Cornelius Svendsen. Trondhjem. (Det meste trykt i Nordlyset 1846; noe også i ovenfornevnte skrift).

- 1848: Jacob Neumann, Biskop over Bergens Stift, Dr. Ridder af Dannebrog, Commandeur med Storkors af Nordstjernen, biografisk skildret. Bergen. Fr.D. Beyers Forlag.
- 1848: Poetiske Fremstillinger af nogle Malerier og andre Kunstgjenstande i Bergens Museum. Bergen. Prahls Forlag.
- 1849: Farvel til Trondhjem. Trondhjem. J.M. Urbyes Forlag. (Diktsamling med musikkbilag til ett av diktene – egenkomponert melodi til samlingens siste dikt "Det er Vaar").
- 1855: Magistraten under egen Forsegling, eller Formandskab og Djævelskab. Skien. (Med en anmerkning bakerst om at skjelettet til spøken var tatt fra en tysk farse – *Der versiegelte Bürgermeister*, Hamburg 1829 – av den populære dramatiker E.B.S. Raupach mens sangideen var tatt fra en av Heibergs vaudeviller).
- 1856: Digtninger, gamle og nye. (Schwachs eget utvalg av sine beste ting med musikkbilag til fire av diktene).

Etter C. N. Schwachs død er utgitt:

- 1921: Thelemarkiske Optegnelser. Risør. Erik Gunleiksson (forlag). (I Rikard Berge: *Norske Folkeminne-samlarar* II, 3).
- 1977: Erindringer af mit Liv indtil Ankomsten til Trondhjem, 1830, nedskrevne i Aaret 1848. (Fem maskinskrevne eksemplarer utgitt av Det Norske Språk- og Litteraturselskap).
- 1992: Erindringer af mit Liv. Et Tidsbillede fra Norge 1790-1830. Red. Arild Stubhaug. Arendal. Kilden Forlag.

Utgiver:

- 1815: Nor. En Samling Smaadigte ved norske Forfattere.
- 1816: Nor. En poetisk Nytaarsgave for 1816.